

Sygn. akt I PK 280/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)
SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)
SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z powództwa A. W.
przeciwko Szkole Podstawowej w L.
o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 maja 2014 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 26 czerwca 2013 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy w S. oddalił powództwo A. W. wniesione przeciwko Szkole Podstawowej w L. o zobowiązanie dyrektora szkoły do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia.

A. W. była zatrudniona w Szkole Podstawowej w L. na podstawie dwóch umów o pracę z 3 września 2007 r. na stanowisku nauczyciela. Obie umowy były zawarte na czas nieokreślony - jedna z umów określała wymiar czasu pracy jako 20/22, druga jako 1/18.

Rada Gminy S. uchwałą Nr [...] uchwaliła przekazanie prowadzenie Szkoły Podstawowej w L. Stowarzyszeniu [...] z dniem 1 grudnia 2012 r. Podmiotem prowadzącym szkołę od tego dnia jest Stowarzyszenie [...]. Powódka nie złożyła oświadczenia o odmowie przejścia do przejętej placówki wobec czego stosunek pracy trwa nadal, z tym że w miejsce dotychczasowego pracodawcy wstąpił nowy. Karta Nauczyciela nie ma zastosowania do stosunku pracy powódki od 1 grudnia 2012 r.

Sąd Rejonowy ustalił także, że na posiedzeniu Rady Pedagogicznej 31 sierpnia 2012 r. nastąpił przydział czynności dla nauczycieli, obowiązujący do 30 listopada 2012 r. z uwagi na zmianę podmiotu prowadzącego szkołę z dniem 1 grudnia 2012 r. Powódce przydzielono wówczas 21 godzin wychowania przedszkolnego, w tym 1 godzinę do 30 listopada 2012 r. oraz 1 godzinę plastyki w klasach IV-V. Na podstawie przydziału czynności dokonanego na posiedzeniu Rady Pedagogicznej wymiar czasu pracy powódki w okresie od 1 września 2012 r. do 30 listopada 2012 r. wynosił 21/22 i 1/18 etatu.

Powódka 12 listopada 2012 r. wystąpiła do pozwanej z wnioskiem o udzielenie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w okresie od 26 listopada 2012 r. do 25 listopada 2013 r. Do wniosku dołączyła orzeczenie lekarskie z 12 listopada 2012 r.

Pismem z 16 listopada 2012 r. pozwany odmówił powódce udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia z powodu niespełnienia przesłanki zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Rejonowy wskazał, że aby skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia, nauczyciel musi legitymować się zatrudnieniem w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony oraz przepracować w szkole co najmniej 7 lat. Wszystkie te przesłanki muszą być spełnione łącznie. Powódka nie była zatrudniona w pozwanej szkole w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 26 czerwca 2013 oddalił apelację powódki. W uzasadnieniu stwierdzono przede wszystkim, że w sprawie sporny jest wymiar zajęć powódki w okresie, w którym wystąpiła z wnioskiem o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia. Sąd Okręgowy uzupełniając ustalenia Sądu Rejonowego, ustalił, że powódka w okresie od 1 września 2004 r. do 31 sierpnia 2007 r. była zatrudniona w pozwanej szkole na podstawie umów zawartych na czas określony. 3 września 2007 r. z powódką zawarto dwie umowy o pracę na czas nieokreślony. W jednej z nich określono wymiar czasu pracy powódki na 1/18 etatu, w drugiej na 20/22. Łącznie wymiar czasu pracy powódki wyniósł mniej niż pełny wymiar zajęć 0,96.

W okresie od 15 października 2010 r. do 31 sierpnia 2012 r. powódka została oddelegowana do pracy w Urzędzie Gminy S., gdzie była zatrudniona w ramach Programu [...] współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny. W piśmie dotyczącym oddelegowania powódki znalazło się zastrzeżenie, że po upływie okresu oddelegowania powódka powróci do pracy w pozwanej szkole na dotychczasowych warunkach. Po zakończeniu okresu oddelegowania, w treści umów o pracę zawartych z powódką na czas nieokreślony 3 września 2007 r., nie wprowadzono żadnych zmian dotyczących wymiaru czasu pracy. Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej pozwanej szkoły 31 sierpnia 2012 r. przydzielono nauczycielom czynności na okres do 30 listopada 2012 r. To ograniczenie czasowe pozostawało w związku ze zmianą od 1 grudnia 2012 r. organu prowadzącego szkołę. Powódce przydzielono wówczas 21 godzin wychowania przedszkolnego - 21/22 i 1 godzinę plastyki - 1/18. Na okres od 1 września 2012 r. do 30 listopada 2012 r., powódce przydzielono pełny wymiar zajęć i pobierała ona wynagrodzenie odpowiadające temu wymiarowi czasu. W tym czasie, tj. 12 listopada 2012 r. powódka złożyła wniosek o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia.

Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu zawartego w apelacji, że zmiana wymiaru czasu pracy powódki w okresie od 1 września 2012 r. do 30 listopada 2012 r. uzasadnia przyjęcie, że powódka spełniła warunki art. 73 ust. 1 KN. Umowy o pracę, zawarte z powódką 3 września 2007 r. na czas nieokreślony przewidywały łącznie niepełny wymiar zajęć i do chwili złożenia przez powódkę wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia nie uległy zmianie w zakresie wymiaru

zajęć. Zwiększenie wymiaru zajęć powódki, które nastąpiło 31 sierpnia 2012 r. miało jedynie charakter czasowy do 30 listopada 2012 r.

Sąd Okręgowy podziela pogląd, że dla oceny wymiaru zajęć powódki możliwe jest łączenie wymiaru zajęć przydzielonych w tej samej szkole odrębnymi umowami. Także suma zajęć powódki obliczona na podstawie umów zawartych na czas nieokreślony nie stanowi jednak pełnego wymiaru zajęć, a czasowe - do 30 listopada 2012 r. zwiększenie wymiaru zajęć nie jest równoznaczne z zatrudnieniem w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony.

Skargę kasacyjną na powyższy wyrok złożyła powódka. Zarzucono naruszenie: 1) art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela „przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wymóg pełnego wymiaru zajęć będący jednym z kilku ustawowych wymogów niezbędnych dla udzielania urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciela oceniać należy nie tylko na datę wystąpienia z wnioskiem o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia ale i po tej dacie”, 2) art. 73 ust. 1 KN w związku z art. 5 l w związku z art. 5 m w związku z art. 5n w związku z art. 5 o w związku z art. 5 r ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty „przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż niezłożenie przez nauczyciela, do którego skierowano pouczenie o zmianie organu prowadzącego szkołę, oświadczenia o odmowie przejścia do szkoły przejmowanej do prowadzenia przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego implikuje ustaleniem warunków pracy i płacy takiego nauczyciela przez nowy organ, a w konsekwencji czyni niemożliwym wystąpienie z wnioskiem o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia jeszcze przed przekazaniem szkoły przez jednostkę samorządu terytorialnego”, 3) art. 11 w związku z art. 14 KN w związku art. 29 § 2 i § 5 k.p. „przez ich niezastosowanie, mimo że zmiana warunków pracy, w tym zwiększenie wymiaru zajęć nauczyciela i w rezultacie zwiększenie jego powinna zostać potwierdzona skierowanym imiennie do nauczyciela pisemnym potwierdzeniem przez dyrektora szkoły zmienionych warunków pracy i płacy; a nie innym dokumentem.

Wniesiono o: uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy w ten sposób, że Sąd Najwyższy zobowiąże stronę pozwaną - Szkołę Podstawową w L. do udzielenia powódce – A. W. rocznego urlopu dla poratowania

zdrowia od 12 listopada 2012 r. oraz zasądzi od Strony Pozwanej na rzecz powódki zwrot kosztów postępowania wedle norm przepisanych; o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się nie mieć uzasadnionych podstaw.

Przedmiotem sporu było prawo powódki do urlopu dla poratowania zdrowia. Zgodnie z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku, z zastrzeżeniem ust. 2.

Wstępnie należy odnieść się do zarzutu naruszenia art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela w związku z art. 5 ustawy o systemie oświaty. Problem ten dotyczy przejęcia szkoły przez stowarzyszenie. Jest to problem istotny, gdyż nauczycielowi placówki niepublicznej nie przysługuje prawo dla poratowania zdrowia, przewidzianego w art. 73 ust.1 Karty Nauczyciela (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1998 r., I PKN 303/98, OSNP 1999 nr 19, poz. 609). W sprawie niniejszej nie zachodzi jednak potrzeba jego szczegółowego rozstrzygnięcia. Wynika to z tego, że wbrew twierdzeniom skargi kasacyjnej Sąd Okręgowy nie wyraził poglądu o niemożliwości wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o udzielenie urlopu ze względu na przekazanie szkoły stowarzyszeniu. Problem powyższy nie wystąpił także w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Nie ulega wątpliwości, że sporne były przesłanki udzielenia urlopu, a nie to, czy prawo to w ogóle przysługuje powódce.

W związku z powyższym zasadniczym problemem decydującym o rozstrzygnięciu jest spełnienie warunku „zatrudnienia w pełnym wymiarze na czas nieokreślony po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole”. Należy stwierdzić, że przepis art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela jest wyjątkowo niejasny i sprawia

podstawowe wątpliwości interpretacyjne. W szczególności dotyczy to sytuacji, kiedy nauczyciel był wcześniej zatrudniony także u innych pracodawców (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2012 r., III PZP 1/12, OSNP 2012 nr 15-16, poz. 187). Także i ten problem nie występuje w sprawie, gdyż powódka była zatrudniona od początku w pozwanej szkole.

Natomiast spornym było to, czy warunek pełnego zatrudnienia należy spełnić w okresie 7 lat poprzedzających wystąpienie z wnioskiem o urlop dla poratowania zdrowia, czy też warunek ten powinien być spełniony jedynie w chwili wystąpienia z tym wnioskiem. Z ustaleń faktycznych, które nie były kwestionowane wynika, że od 3 września 2007 r. powódka była zatrudniona w pozwanej szkole na podstawie dwóch umów na czas nieokreślony, których łączny wymiar czasu pracy wynosił mniej niż pełny wymiar zajęć w szkole (0,96).

Problem powyższy był już rozstrzygany przez Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 13 grudnia 2012 r., II PK 137/12 (OSNP 2013 nr 21-22, poz. 245) przyjęto, że nauczyciel ma prawo do pierwszego urlopu dla poratowania zdrowia po przepracowaniu co najmniej 7 lat w zawodzie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć, bezpośrednio przypadających przed datą rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia. W uzasadnieniu trafnie stwierdzono, że urlop dla poratowania zdrowia jest szczególnym uprawnieniem osób wykonujących zawód nauczyciela. Tak więc zróżnicowanie prawa do tego urlopu poprzez kryterium obciążenia obowiązkami nauczycielskimi jest w pełni usprawiedliwione. Z tego względu należy przyjąć, że warunek zatrudnienia w pełnym wymiarze powinien być odnoszony do 7 lat poprzedzających złożenie wniosku o udzielenie urlopu (jego rozpoczęcia). Nie wystarczy więc, co zresztą nie było oczywiste, zatrudnienie w pełnym wymiarze w chwili składania wniosku o urlop dla poratowania zdrowia. Pogląd przeciwny, prezentowany w skardze kasacyjnej, jest sprzeczny z celem urlopu dla poratowania zdrowia. Jego akceptacja oznaczałaby bowiem dopuszczenie uzyskania prawa do tego urlopu przez nauczyciela zatrudnionego wcześniej np. na 2 godziny tygodniowo. Prawo do urlopu dla poratowania zdrowia jest szczególnym przywilejem nauczycieli. Przepisy regulujące prawo do tego urlopu nie powinny być nadużywane. Stąd ich wykładnia powinna uwzględniać cel urlopu i być ścisła, na tyle by nie prowadziła do rozszerzenia zastosowania przepisu na przypadki

wcześniejszego zatrudnienia w niepełnym wymiarze. Nie można również nie zauważyć, że częstą praktyką jest występowanie przez nauczycieli o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia w sytuacjach grożących zwolnieniami. Inną kwestią jest, czy zatrudnianie nauczyciela w tej samej szkole w wymiarze minimalnie niższym od pełnego może stanowić nadużycie prawa. Problem ten nie został jednak podniesiony w apelacji ani w skardze kasacyjnej. Pozostał więc poza zakresem kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego.

Na podstawie powyższego należało przyjąć, że powódka nie spełniła jednego z ustawowych warunków koniecznych do uzyskania prawa do urlopu dla poratowania zdrowia. W tej sytuacji nie było konieczne odnoszenie się do pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej, w tym oceny zatrudnienia powódki w chwili w chwili składania wniosku o urlop. Ostatecznie należało więc uznać, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

Z tych względów, orzeczono jak w sentencji wyroku.